

Riigikogu peab otsustama, kas Rail Baltica ehitatakse Eesti maksumaksja raha eest

Täna toimus Riigikogu konverentsisaalis EY tehtud RB-analüüsi kriitiline arutelu.

Konverentsi korraldasid: Eesti Rooma Klubi, Eesti Looduskaitse Selts, Eesti Geograafia Selts, Eesti Looduseuurijate Selts, kodanikuliikumine Avalikult Rail Balticust.

Konverentsi avas Riigikogu majanduskomisjoni esimees AIVAR KOKK: RB on eelmise sajandi projekt ning on lootus, et riigikogu liikmetel tuleb mõistus pähe, seda projekti ei ratifitseerita. RB Raudtee peaks kulgema sealt, kus on inimesed. Praegu oleme jõudnud olukorda, kus Riigikogu püüab jõuga hõreda asustusega nn joonlauatrassi rahvusvahelist lepingut ikkagi ratifitseerida.

Eesti Rooma Klubi president ANDRES TARAND: Kodanikud on kohustatud saama informatsiooni looduskeskkonda suurelt mõjutavatest plaanidest. Selles osas on Eestis aga palju salastatust. Täna ei ole meil teada, kes on projekti taga personaalselt, aga see selgub hiljemalt siis, kui anname Eestile loodusele kahjuliku projekti kohtusse. Siis selguvad ka tegelikud süüdlased personaalselt, kes vastutavad seaduslikult Eestile kahjuliku lepingu läbisurumise eest.

Akadeemia ajakirja toimetaja TOOMAS KIHU: Kaks kirja oleme Eesti avaliku elu tegelastega teinud, neile lisandub kolmas pöördumine, kuhu on alla kirjutanud 222 ühiskonnategalast. Konverentsisaalis oli tõesti väga mõjuv, kuidas 222 tuntud inimese nime ette loeti. Selle nimekirja ettelugemine andis olukorra analüüsile personaalsuse, silme eest jooksid läbi tuntud inimeste näod.

Kodanikuaktivist Avalikult Rail Balticust (ARB) PRIIT HUMAL: E&Y tasuvusarvutustes selgusid miljardivead - praegu on vea suurus 4 miljardit eurot, mis osas on tellitud analüüs üle hinnatud. Põhilised valearvestused on veoautode saastenumbrite arvestuses, mis on lausa 25 kordne. E&Y analüüsis on kasutatud eelmisel sajandil kasutuses olnud veomasinate andmeid. Kui võrrelda täna tootmises olevate automudelitega, saamegi ca 25 kordse erinevuse saaste kahju numbrites.

Logistikaekspert KARLI LAMBOT: E&Y senisel kujul pronooosis on näha logistiline ebapädevus. Selline kombineeritud veoste liik, nagu RBle planeeritakse, on EUs olemas, ent vähene. EU seatud eesmärk suunata veosed maanteedelt ära, on Eestil saavutatud juba praegu üle EU keskmise, Eesti on need eesmärgid praeguseks täitnud. Järeldused, miks mujal raudtee toimib, ent meil mitte on, et meil on vähe elanikke, samuti see, et RB 55% kaubamahtu liigub lõunapool Leedu-piirides - liikumismaht on ebaproportsionaalne, kolmandaks, liiklus on muutunud tehnoloogiliselt keskkonnasõbralikumaks. Lootus, et maantee- ja meretransport liigub raudteele, on ebarealistlik.

Majandusteadlane KALEV KUKK andis ülevaate tähelepanuta jäänud 'alternatiivkuludest', looduse ja ehitusmaterjalide osast. Erinevad stsenaariumid on jäänud võrdlemata. Me saame kõige paremal juhul trammiliini Tallinnast Riiga ja Vilniusesse, ent sellise tulemuse jaoks on see liig kallis.

Rahvastikusotsioloog ENE-MARGIT TIIT: Eesti raudtee on hästi välja arenenud, kõige suurem efekt tekib siis, kui raudtee areneb ajaloolist inimasustust arvestades ja arendab igapäevaelu infrastruktuuri.

Eesti Geograafia Seltsi president, õppejõud MIHKEL KANGUR: Eesti loodusteadlaste pädevus on kõrge, ent nende teadmisi ei ole soovitud kuulata. Praegu on olemas raamdokumendid, mis RB arenduse sel kujul ratifitseerimisel kaotavad oma kehtivuse. Kas Riigikogu on sellega arvestanud? Eesti Riigikogu peaks sel juhul teatama, et ütleb lahti seni olemasolevatest kehtivatest raamdokumentidest. E&Y tasuvusanalüüsis on otsitud üles kasulikud punktid ning jäetud välja kahjulikud. Eraldi on küsimus, kuidas saab raudtee saaste % (mõju) olla null? Sellist võimalust reaalses maailmas esineda ei saa, näiteks on RB puhul elektritootmisega seotud kulud

samuti saastetegur. Niisiis, raudtee rajamisel on jäetud keskkonna kahjud arvesse võtmata.

Sõnavõttudes pidas OLEG TŠUBAROV Eesti raudteelaste a/ü esimees, naeruväärseks, et nüüd lubatakse RBga sadakond töökohta, ent kadunud on üle 3000 töökohta tänu sellele, et riik on oma raudteed pikalt unarule jätnud. Rail Baltika on meil olemas, praegused raudteed tuleb korda teha.

Ajakirjanduse õppejõud MAARJA LÕHMUS rõhutas avalikkuse informeerimise vajadust, et informeeritud otsustamine peab toetuma info otseallikatel, mitte PR-tekstidel ja anonüümsetel allikatel. Eesti ajakirjandus vajab algmaterjale ja toimivat monitoorimist. Eesti ajakirjandus peaks Eesti kohta tehtavatel otsustel ühishuvist lähtuvalt silma peal hoidma. 30 aastat on möödunud ajast, kui Eesti hakkas vabanema kolonialismist, totalitarismi suletud ühiskonnast. Praegu oleme punktis, kus me Riigikogu vajab informeeritud otsuse tegemiseks taas head analüüsivat ajakirjandust, Eesti üle otsustamine peab toimuma Eestis ning ajakirjandus on selleks suur analüütiline jõud, me ei soovi ju liikuda neokolonialismi.

Eesti Looduskaitse Seltsi esimees JAAN RIIS meenutas, et peagi tulevad kohalikud valimised ja Riigikogu valimised, meil igaühel on üks hääl, peame tegema väga teadlikult valikud, keda Eesti elu üle edaspidi otsustama soovime ja usaldame.

Moderator, Saku vallavolikogu esimees TANEL OTS: Konverentsi korraldajad on lisaks Rooma Klubile ja ARB-le kolm autoriteetset looduse ja keskkonna seltsi. See on aja märk nagu 30 aasta eest, kus ühiskonna ees seisvatele muutustele suudeti kõige mõjuvamalt reageerida looduskaitse- ja muinsuskaitse seltside nime all koondudes.

Riigikogu saali konverentsil oli ca 60 inimest, Riigikogu kodulehe kaudu jälgis üle 200 inimese, sotsiaalmeedia otsestriimi linkidel Postimehes ja Delfi keskkonnas oli paartuhat jälgijat.

ARB
Priit Humal
priit@humal.ee
5037227